

Seletuskiri järeldoktori-, stardi- ja rühmagrantide taotlemise tingimuste ja kordade, granditaotluste hindamise juhendite ning granditaotluste eelarve koostamise juhendi juurde

28.01.2022

Üldist

Järeldoktori- (väljamineval suunal), stardi- ja rühmagrantide 2022. a taotlusvooruks on ETAg-i juhatuse käskkirjadega kinnitamiseks ette valmistatud järgmised juhendid ja korrad:

- 1) Järeldoktorigrandi tingimused ja kord
- 2) Stardigrandi tingimused ja kord
- 3) Rühmagrangi tingimused ja kord
- 4) Granditaotluste eelarve koostamise juhend 2022. aastaks
- 5) Järeldoktorigrandi taotluste hindamise juhend
- 6) Stardigranditaotluste hindamise juhend
- 7) Rühmagranditaotluste hindamise juhend

Tingimuste ja kordade aluseks on võetud 2021. a vastavad tekstid ning nendes on arvestatud hindamisnõukogu ja valdkondlike eksperdikomisjonide liikmete, taotlejate, TA-asutuste ning haridus- ja teadusministeeriumi esindajate kommentaaride ja ettepanekutega ning 2021. a taotlusvoorus ilmnenuid muudatusvajadustega. Kõik tekstid on ühtlustatud struktuuris, mõistete kasutuses ning kõigile grantitüüpidele kehtivates sätetes. Muudatustele vastavalt tehakse vastavad muudatused ka ETISE taotlusvormides.

Olulisemad muudatused 2022. a taotlusvoorus

- Enamus suuremaid muudatusi on seotud üleminekuga granditaotluste hindamisele rahvusvahelistes eksperdikomisjonides (nn paneelides), mille eesmärk on parandada ja ühtlustada taotluste hindamise kvaliteeti ja lühendada menetlusprotsessi. Sellega seotud olulisemad muudatused on järgmised:
 - Muutuvad taotlusi menetlevad eksperdikomisjonid. Senise seitsme (alam)valdkondliku eksperdikomisjoni asemel moodustab hindamisnõukogu stardi- ja rühmagranditaotluste hindamiseks kas valdkondlikud või valdkonnasiseselt alamvaldkondlikud eksperdikomisjonid (eksperdikomisjonide loend avaldatakse ETAg-i kodulehel). Hindamisnõukogu lähtub eksperdikomisjonide moodustamisel ja nende ekspertiisivaldkondade määratlemisel eeldatavast taotluste arvust vastavas valdkonnas ning valdkonna eripärast. Taotluste rahastamise valdkonnaks jäävad senised (alam)valdkonnad. Eksperdikomisjonides antakse taotlustele koond hinnangud, mis tehakse taotlejale ja asutusele kättesaadavaks (ärakuulamismenetluses), st eraldi mitut retsensiooni taotlejatele enam ei saadeta. Hindamisnõukogu eksperdikomisjonides moodustatud paremusjärjestusi üheks paremusjärjestuseks kokku ei pane; seetõttu on mõnes rahastamise valdkonnas mitu paremusjärjestust. Kordades kehtestatakse põhimõtted, mille alusel hindamisnõukogu teeb taotluste rahuldamise ettepanekud nende paremusjärjestuste vahel.
 - Järeldoktorigrandi taotlusi hakkab menetlema eraldi valdkondade ülene eksperdikomisjon (nagu see oli aastani 2017). Muudatus on tingitud sellest, et „Uurimistoetuste ja baasfinantseerimise uue kontseptsiooni“ (2016) rakendamise ülevaatamisel 2021. a ilmnes vajadus seostada sisse- ja

väljaminevate järel doktorite toetused paremini Eestile olulistest teadussuundades järelkasvu tagamisega. Samuti oli senine järel doktoritaotluste hindamise protsess ebaproportsionaalselt ressursimahukas ja pikk.

- Granditaotlustes teaduseetika ja andmehalduse aspektide hindamiseks moodustatakse spetsiaalne teaduseetika ja andmehalduse komisjon, mis annab hinnangu kõigile kvaliteedilävendi ületanud järel doktorigrandi taotlustele ning rühma- ja stardigrandi taotlustele, mille hindamisnõukogu on edasi suunanud. Taotlusi, mille puhul on selge, et neile raha ei jätku, sellesse komisjoni ei suunata ning nende kohta tehakse mitterahastamise otsus. Teaduseetika ja andmehalduse kriteeriumis liigub rõhuasetus soovitude ja juhiste andmisele; hinnang punktisummat ega kohta pingereas ei mõjuta, v.a juhul, kui komisjon tuvastab selles kriteeriumis nii tõsiseid eksimusi või puudujääke, mille tõttu ei pea komisjon projekti elluviimist võimalikuks.
- Eeldatavasti lüheneb taotlejate jaoks oluliselt esialgsete hinnangute ooteaeg, sh eelkõige just negatiivse otsuse osas, et teadlastel oleks võimalik varem edasisi tegevusi kavandada.
- Tulenevalt hindajate tagasisidest ning taotluste hindamise ümberkorraldamisest, on hindamisjuhendites vähendatud hindamiskriteeriumide ja alakriteeriumide arvu ja osalist kattuvust. Kõigile alakriteeriumidele hindamisel vastamine on säilinud hindajatele suunisena (senise kohustuse).
- Tulenevalt vajadusest toetada teadlaste järelkasvu ja suurendada noorte teadlaste konkurentsivõimet, pikeneb stardigrandi periood neljalt aastalt viiele.
- Tulenevalt sellest, et alates käesoleva aasta taotlusvoorst ei saa tagasipöörduv teadlane olla toetuse perioodil uurimistoetuse projekti juht ega (põhi)täitja, lisatakse ka kordadesse nõue, et projekti juht või põhitäitja ei saa grandiperioodil olla tagasipöörduva teadlase toetuse saaja.
- Rühmagrangi taotlemiseks seati rühmale miinimumnõue, et see peab olema vähemalt kolmeliikmeline ja sellesse peab lisaks juhile kuuluma vähemalt üks põhitäitja. Kolmas liige võib olla kas põhitäitja või täitja.
- Järel doktorite puhul pööratakse nii taotluses kui lõpparuandes rohkem tähelepanu projekti seosele järel doktorite isikliku arengu, teadlaskarjääri ja selle olulisega Eestile.

Olulisemad muudatused granditaotluste eelarvega seoses

- Arvestades järel doktorite- ja stardigranditaotlejate ja -saajate tagasisidet, olulist hinnatõusu ning vajadust toetada teadlaste järelkasvu, suurendatakse järel doktorite- ja stardigrante 2016. a kontseptsioonis kavandatud mahuni.
- Seoses järel doktorigrantide mahu suurenemisega ja vajadusega arvestada projektide elluviimise spetsiifikat (välisriigis viibimise väga erinevad variandid), on seni eraldi kulureana arvestatud mobiilsustoetus (varasem ümberasumistoetus) teadustöö kulude sisse.
- Tulenevalt ilmnenust ebakõladest suurte grantide taotlemise ja tegeliku kasutamise vahel täpsustati suurte (III ja IV) stardi- ja rühmagrante taotlemise nõudeid (seoses kaasatud isikute kvalifikatsiooniga, arvu ja tasustamisega). Rühmagrangi puhul peab III ja IV mahuga grandit taotlemiseks rühmas olema vähemalt kolm põhitäitjat, kes töötavad asutuses vähemalt 0,5 koormusega ja kelle töötasust vähemalt 50% kaetakse grandist. Stardigrangi puhul ei muutunud rühma suurus (endiselt peab olema vähemalt üks doktorikraadiga põhitäitja), aga kehtestati samuti asutuses 0,5 koormusega töötamise ja töötasu 50% ulatuses grandist katmise nõue. Loobutakse nõudest, et kõikide põhitäitjate ja täitjate töötasu peab olema 50% ulatuses grandist kaetud.

Hindamisnõukogu kiitis 2022. a taotlusvooru juhendid ning tingimused ja korrad heaks 27.01.2022 koosolekul.